

ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΟ ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ – ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

Αγαπητά μου παιδιά,

Το Φύλλο αυτό είναι χριστουγεννιάτικο, εορταστικό, πανηγυρικό. Ας ξεφύγουμε για λίγο από τη ζοφερή καθημερινότητα κι ας γεμίσουμε την ψυχή μας με ποίηση. Κάτω από το φως του Αστεριού των Χριστουγέννων ας σκύψουμε πάνω στους σίχους κι ας αντλήσουμε ελπίδα και δύναμη από την αλήθεια και την ομορφιά της ζωής που παρουσιάζουν. Ας μοιραστούμε αυτούς τους σίχους με τους δικούς μας κι ας σκορπίσουμε χαρά και αγάπη παντού. Καλά Χριστούγεννα! Ευτυχισμένο, ελπιδοφόρο, δημιουργικό το 2021!

Η καθηγήτριά σας

ΜΑΡΙΑ Ε. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

Φιλολόγος-Θεατρολόγος

Κώστας Κρυστάλλης, [ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ]

*Ξημέρωναν Χριστούγεννα. Οι εκκλησιές σημαίνουν,
κουνιούνται τα καμπαναριά και οι φωνές που βγαίνουν
απ' το βαθύ το διάπλατο κάθε καμπάνας στόμα
μοιάζουν χερουθικούς ψαλμούς σαν απ' ουράνιο δώμα ·
χιλιάδες τα Χριστούγεννα τα τραγουδούν αγγέλοι
και κάθε αχτίδα από ψηλά, που κάθε αστέρι στέλλει,
μοιάζει αγγελική ματιά. Θρησκεία! Γλυκιά μάνα,
τι όμορφη δίνεις εσύ λαλιά και στην καμπάνα
και πόσο εκείνη η λαλιά σαλεύει στην καρδιά μας!*

*Πόσες εκείνος ο σταυρός απ' τα καμπαναριά μας,
στην αντηλιάδα χύνοντας τόσες χρυσές αχτίδες,
χύνει βαθιά μας, στην ψυχή, γλυκές χρυσές ελπίδες!
Κι οι δυο εκείνες χαραυγές, που αγγέλοι κατεβαίνουν
μες απ' τον ουρανό ψηλά κι έρχονται και σημαίνουν
Χριστούγεννα κι Ανάσταση, ω! τι μυστήριο χύνουν,*

τι χαραυγούλες είν' αυτές, πόση ζωή μας δίνουν!....

Τέλλος Άγρας, ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Όξω πέφτει αδιάκοπα και πυκνό το χιόνι,
κρύα και κατασκότεινη κι αγριωπή νυχτιά.
Είναι η στέγη ολόλευκη, γέρνουν άσπροι κλώνοι,
μες στο τζάκι απόμερα ξεψυχά η φωτιά...

Τρέμει στα εικονίσματα το καντήλι πλάγι
και φωτάει στη σκυθρωπή, στη θαμπή εμορφιά.
Να η φάτνη, οι άγγελοι κι ο Χριστός κι οι Μάγοι
και τ' αστέρι ολόλαμπρο μες στη συννεφιά!

Κι οι ποιμένες, που έρχονται γύρω από τη στάνη
κι η μητέρα του Χριστού στο Χριστό μπροστά.
Το μικρό το εικόνισμα όλ' αυτά τα φτάνει,
μαζεμένα όλα μαζί και σφιχτά σφιχτά.

Πέφτει ακόμη αδιάκοπο κι άφθονο το χιόνι,
όλα ξημερώνονται μ' άσπρη φορεσιά ·
στον αγέρα αντιλαλούν του σημάντρου οι στόνοι,
κάτασπρη, γιορτάσιμη λάμπει η Εκκλησιά...

Γεράσιμος Μαρκοράς, ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Είναι μέρα χαρμόσυνη τούτη ·
εγεννήθη του κόσμου το φως.
Χαίρετ' όποιος μεγάλα έχει πλούτη,
τραγουδάει και χορεύει ο φτωχός.

Τα παιδιά μ' ανυπόμονους κρότους
την καινούργια ζητούν φορεσιά,

που 'χαν φτάσει να ιδούν στ' όνειρό τους,
που 'χ' η μάνα ετοιμάσει γι' αυτά.

Χαίροντ' όλοι -το βλέπω- αλλ' εσθήστη
από κρύα παγωμένη πνοή
στις ψυχές των ανθρώπων η πίστη
κι είναι τώρα η χαρά τους τυφλή.

Στα σκοτάδια του κόσμου μια μέρα
πάλι εκείνη σαν άστρ' ας φανή,
που τους Μάγους οδήγησε πέρα
να λατρέψουν το ουράνιο παιδί.

Κωστής Παλαμάς, Η ΝΥΧΤΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Χριστούγεννα! Περίχαρα η καμπάνα
κράζει κι η μάνα στο παιδί,
και το παιδί Χριστούγεννα στη μάνα
κι όλος ο κόσμος τραγουδεί.

Κι η νύχτα λάμπει απ' το μάγο αστέρι,
όπου τους μάγους οδηγεί.
Το επουράνιο μουσικό το ξέρει
και χαίρεται ουρανός και γη.

Αλλ' ένα βογγητό βγαίνει απ' τη θύρα
φτωχού σπιτιού... Μέσ' στην καρδιά
με τρώει... ο βόγγος έρχεται απ' τη χήρα,
τη χήρα με τα οχτώ παιδιά.

Είναι γυμνή, παντέρημη, κι εκείνα
πεινούν και τρέμουν τα φτωχά.

Δε νιώθει η μάνα τη δική της πείνα ·
η πείνα τους την ξεψυχά.

Ο πόνος την καρδιά μου σκάφτει, η λύπη
με δάκρυα την πλημμυρεί
και πια δε φτάνουν ώς τ' αυτιά μου οι χτύποι
των Χριστουγέννων γιορτεροί.

Εξαφνικές λαχτάρες με σπαράζουν.
Άλλη καμπάνα εδώ αντηχεί.
Αχ! άλλοι χτύποι της καρδιάς μου κρίζουν
κλαίνε και δέρονται οι φτωχοί.

Αρρώστια, γύμνια, ορφάνια, πείνα, φτώχεια
ω! σεις, που σφίγγει η συμφορά
σε σιδερένια αρπάγια και σε βράχια,
μου παίρνετε κάθε χαρά!

Θέλω να φύγω! πέρα σ' άλλους τόπους,
τη νύχτα τη μοναδική,
μακριά απ' τη βοή και τους ανθρώπους
γιατί είν' οι άνθρωποι κακοί.

Γιατί στην ώρα την ευλογημένη,
όπου γεννιέται ένας Θεός,
ποιος ξέρει! καταριέται και πεθαίνει
γύρω του ολόκληρος λαός!

Γιατί ο Χριστός να καίονται γυρεύει
γι' αυτόν καρδιές όχι κεριά!
Και με σταυρούς κανείς δεν τον λατρεύει

και γονατίσματα βαριά.

Γιατί λατρεύει τον Χριστό όποιος δίνει
για την πατρίδα τη ζωή,
όποιος τον γυμνωμένο κρυφοντύνει
και τον φτωχό τον ελεεί.

Όποιος την αδικία κεραυνώνει
κι αγνό το μέτωπο κρατεί,
κι έχει οδηγό την καλοσύνη μόνος
κι έχει Θεό... την Αρετή.

Κωστής Παλαμάς, ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Τι φως και χρώμα κ' εμορφιά να σκόρπιζε τ' αστέρι,
οπού στην κούνια του Χριστού τους Μάγους έχει φέρει!
Ποιος άγγελος το διάλεξε για τέτοιο ταχυδρόμο!
Τ' άλλα αστέρια θα 'βλεπαν το φωτεινό του δρόμο,
κι από τη ζήλεια θα 'τρεμαν... Αστέρι, σε ποια χώρα,
του απέραντού σου ουρανού να λαμπυρίζεις τώρα;
Η παντοδύναμη φθορά μην έσβησε το φως σου;
Ή μήπως είσ' αθάνατο κι εσύ σαν το Χριστό σου;
Δεν κατεβαίν' η λάμψη σου κι εδώ στα χώματά μας;
Για όλα τ' άστρ' αλλοίμονο! Δεν είναι η ματιά μας...
Και μόνο όταν τα λαμπρά Χριστούγεννά μας θα 'μπουν,
θα ρρώ πως οι ακτίνες σου μεσ' στην ψυχή μου λάμπουν.
Τι φως και χρώμα κι εμορφιά να σκόρπιζε τ' αστέρι,
όπου στην κούνια του Θεού τους Μάγους έχει φέρει!

Γεώργιος Δροσίνης, Η ΝΥΧΤΑ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

Την άγια νύχτα τη χριστουγεννιάτικη λυγούν τα πόδια
και προσκυνούν γονατιστά τη Φάτνη τους τ' άδοξα βόδια.

Κι ο ζευγολάτης, ξάγρυπνος θωρώντας τα, σταυροκοπιέται
και λέει, με πίστη απ' της ψυχής τ' απόβαθα, «Χριστός γεννιέται!»

Την άγια νύχτα τη χριστουγεννιάτικη κάποιοι ποιμένες
ξυπνούν από φωνές ύμνων μεσούρανες, στη γη σταλμένες.
Κι ακούονται τα Ωσαννά απ' αγγέλων στόματα στο σκόρπιο αέρα,
το διαλαλούν σε χειμαδιά λιοφώτιστα με τη φλογέρα.

Την άγια νύχτα τη χριστουγεννιάτικη -ποιος δεν το ξέρει;-
των Μάγων κάθε χρόνο τα μεσάνυχτα λάμπει τ' αστέρι.
Κι όποιος το βρη μες στ' άλλα αστέρια ανάμεσα και δεν το χάση
σε μια άλλη Βηθλεέμ, ακολουθώντας το, μπορεί να φτάση!

Μυρτιώτισσα, ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Μαύρος ο ουρανός, κατάσπρη η γη.
Χαρούμενα η καμπάνα που χτυπά!
Γεννήθηκε ο Χριστός! Η Παναγία,
γυρμένη πάνωθ' του, τον κοιτά.

Να το φυλάξει απ' την παγωνιά
σκεπάσματα δεν έχει το μωρό
και μόνο απ' τα δοκάρια της σκεπής
κρέμουντ' αράχνες γύρω του σωρό.

Και τρέμει κει στην ψάθα την υγρή,
το πολυαγαπημένο το παιδί,
κι όλα ανασαίνουνε τα βόδια και φυσούν,
να του ζεστάνουν λίγο το κορμί.

Το χιόνι την καλύβα τριγυρνά,
μα στη σκεπή ανοίγει ο ουρανός.

Και κατάσπρ' αγγελούδια τραγουδούν:

«Γεννήθηκε ο Χριστός μας, ο Χριστός!»

Κωνσταντίνος Χατζόπουλος, ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Μες στην αχνόφεγγη βραδιά
πέφτει ψιλό ψιλό το χιόνι,
γύρω στην έρμη λαγκαδιά,
στρώνοντας κατάσπρο σεντόνι.

Ούτε πουλιού γροικιάς λαλιά,
ούτε ένα βέλασμα προβάτου,
λες κι απλωμένη σιγαλιά
είναι κει ολόγυρα θανάτου.

Μα ξάφνου πέρα απ' το βουνό
γλυκός σημάντρου ήχος γροικιέται,
ωσάν βαθιά απ' τον ουρανό
μέσα στη νύχτα να σκορπιέται.

Κι αντιλαλεί τερπνά τερπνά
γύρω στην άφωνη την πλάση
και το χωριό γλυκοξυπνά,
την άγια μέρα να γιορτάση.

Στέλιος Σπεράντσας, ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Στη γωνιά μας κόκκινο
τ' αναμμένο τζάκι.
Τούφες χιόνι πέφτουνε
στο παραθυράκι.

Όλο απόψε ξάγρυπνο

μένει το χωριό
και χτυπά Χριστούγεννα
το καμπαναρειό.

Έλα, Εσύ, που Αρχάγγελοι
σ' ανυμνούνε απόψε,
πάρε από την πίτα μας,
που ευωδιά, και κόψε.

Έλα, κι η γωνίτσα μας
καρτερεί να 'ρθής.
Σου 'στρωσα, Χριστούλη μου,
για να ζεσταθής.

Στέλιος Σπεράντσας, ΔΕΝΤΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Ανοίξετε τη σάλα, για να μπούμε
την όμορφη, την άγια αυτή βραδιά,
το δέντρο του Χριστούλη μας να δούμε,
που δώρα έχει γεμάτα τα κλαδιά.

Προσμένουν από μέρες τα παιδάκια
μια τέτοια χρυσοφώτιστη γιορτή,
γιατί θα πάρουν τόσα παιχνιδάκια,
σφυρίχτρες, τόπια, κούκλα γελαστή.

Γλυκά θα τραγουδήσωμε με χάρη
και γύρω θα πιαστούμε σε χορό.
Θα λάμπη κρεμαστό κάθε φανάρι
και τ' άστρο στην κορφή θα 'ναι αργυρό.

Στη ρίζα μια σπηλιά. Γύρω το χιόνι.

Και μέσα σε μια φάτνη, γελαστός,
στην Παναγιά τα χέρια του θ' απλώνη
ο τόσος δα μικρούλης μας Χριστός.

Μιχαήλ Στασινόπουλος, ΑΓΙΕ-ΒΑΣΙΛΗ

Άγιε Βασίλη, Άγιε Βασίλη,
βιάσου να 'ρθής, σε καρτερώ
και τ' όνομά σου έχω στα χείλη
και στ' όνειρό μου σε θωρώ.

Βλέπω βουνά, άσπρα, χιονισμένα
και δάση μ' άσπρα τα κλαδιά
και μοναχό βλέπω και σένα
να περπατάς μες στο βοριά.

Περνάς ακούραστος στο χιόνι
από πατρίδες μακρινές
και τ' αργό βήμα σου τυπώνει
μακρυά σειρά πατημασιές.

Κι όταν στην πόλη θα 'χης φθάσει,
θα 'ναι μια νύχτα σκοτεινή,
τα μάτια θα 'χη ύπνος σκεπάσει
και δεν θ' ακούγεται φωνή.

Μα εγώ μονάχος θα 'χω μείνει
τους χτύπους να παραφυλώ
κι όταν θ' ακούσω στη γαλήνη
το βήμα σου το σιγαλό,

θ' ανοίξω να καλωσορίσης

μες στη σιωπή μας τη φτωχή,
τα δώρα σου να μας χαρίσης
και τη γλυκιά σου την ευχή.

Άγιε Βασίλη, Άγιε Βασίλη,
βιάσου να 'ρθής, σε καρτερώ
και τ' όνομά σου έχω στα χείλη
και στ' όνειρό μου σε θωρώ!

Δημήτρης Μανθόπουλος, ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟ

Βράδυ της Πρωτοχρονιάς,
έξω κρύο και χιονιάς
και βοριάς σφυρίζει.
Στο τραπέζι το στρωτό
τ' αναμμένο θυμιατό
ευωδιές σκορπίζει.

Μ' αγωνία τα παιδιά
κι ανυπόμονη καρδιά,
κάποιον καρτερούμε:
Ασπρομάλλη, γελαστό,
μ' ένα σάκο γεμιστό
που θα μοιραστούμε.

Το ρολόι μας γυρνά
κι ο βοριάς λυσομανά.
Τι κακοκαιρία!
Θε μου, κάνε να βιαστεί
μη τυχόν κι αποκλειστεί
μες την Καισαρεία.

Χάρης Σακελλαρίου, ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

*Μες στα χιόνια, μες στα κρύα
φτάνει από την Καισαρεία
ο Αϊ-Βασίλης κουρασμένος
και με δώρα φορτωμένος.*

*Και χαρίζει στα παιδάκια
χίλια μύρια παιγνιδάκια,
κάποιου ονείρου τη μαγεία,
τη χαρά, την ευτυχία.*

*Δώρα στο έλατο κρεμάει,
δώρα στη γωνιά ακουμπάει
κι άλλα δώρα αφήνει πάλι
κάτω από το προσκεφάλι.*

*Να, το δέντρο, χιονισμένο
και με δώρα φορτωμένο.
Πάρετ' όλοι απ' τα καλά του
τα παιγνίδια τα πολλά του.*

*Πάρτε τόπια και μπαλόνια
απ' τα χιονισμένα κλώνια,
πάρτε κούκλες κι αραπάκια
και σφυρίχτρες και τραινάκια.*

*Ο Αϊ-Βασίλης σας τα δίνει
με χαρά και καλωσύνη,
να 'ναι ο χρόνος που προβάλλει
τρισευτυχισμένος πάλι.*

Ε. Νέγη, Ο ΛΙΧΟΥΔΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Πάνω στο έλκηθρο κυλώ
κι είμαι και λίγο στρουμπουλό.
Θα 'θελα να 'ταν παγωτό
ολόκληρο το χιόνι!

Βλέπω τα δέντρα τα ψηλά
σαν γλυφιτζούρια είναι κι αυτά.
Θα 'θελα να ταν ζάχαρη
και τα βουνά ακόμη.

Μέσα στο σπίτι σαν θα μπω,
δίπλα στο δέντρο το ψηλό,
τραπέζι είναι στρωμένο!
Το βράδυ πώς προσμένω.

Θ' ανοίξουμε δώρα ένα σωρό,
φαΐ θα φάμε και γλυκό,
κι από την πίτα, να το!
Φλουρί κωνσταντινάτο!

Άλκης Τροπαιάτης, ΜΗΝ ΞΕΧΑΣΗΣ

Ο Αϊ-Βασίλης στο μυαλό μου
μέρες τώρα έχει θροنیάσει,
σα τι δώρα θα μου φέρη;
Φέτος λες να με ξεχάση;

Α πα,πα, δεν το πιστεύω ·
μα τον έχω τόση έννοια
τον καλό τον Αϊ-Βασίλη
με τα άσπρα του τα γένεια...

Θα μου φέρη τάχα τότε
καραμούζα, Φασουλή;
Φτάνει μόνο μην ξεχάση
και τ' αντικρινό παιδί.

Που δεν έχει ούτ' ένα τόπι
και το συμπονάω τόσο, ...
Αϊ-Βασίλη, αν το ξεχάσης,
το δικό μου θα του δώσω!

Κική Δημουλά, ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ ΜΕ ΤΑ ΣΠΙΡΤΑ

Απόγευμα πρωτοχρονιάς
ψυχή στους δρόμους
Μονάχα κάτι γκρίζο παλαιό
καινούριου χρόνου
Τρέμουν από το κρύο
τα σταυροδρόμια και οι γωνίες
σφίγγονται κολλάνε να ζεσταθούν
επάνω σε αλλότριας πατρίδας
πλανόδιους ανθοπώλες

μπουκέτα φασκιωμένα
με αγριωπό χαρτί
και η φτηνή ποιότητα
με τρύπες διανθισμένη γύρω-γύρω
από αυτοδίδακτο ψαλίδι καμωμένες

όπως εμείς όταν παιδιά
για σχέδια πεινασμένα
σ' εφημερίδα διπλωμένη ομοιόμορφα

μικρά τετραγωνάκια ψαλιδίζαμε
κι όπως ξεδιπλώνοταν το χαρτί
τι χαρούμενα τι αλλεπάλληλα, τι συμμετρικά
παραθυράκια διάπλατα μας άνοιγε το μέλλον

Απόγευμα πρωτοχρονιάς
ψυχή στους δρόμους
μόνο κλειστά μεγάλα γκρίζα παράθυρα
κι ένα φτωχό χιονόνερο που ζητιανεύει χιόνι

Ιωάννης Πολέμης, Η ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑ

Ο κόσμος ακατάπαυστα γυρνά
κι η φύση τη θωριά της δεν αλλάζει,
μα πάντα η βασιλόπιτα θα μοιάζει
τη Μοίρα που τον κόσμο κυβερνά.

Ο άνθρωπος στη Μοίρα μπρος περνά
κι εκείνη το κομμάτι του ετοιμάζει
κι ο άνθρωπος διαβαίνοντας τ' αρπάζει
και ζη μ' αυτή κι αυξάνει και γερνά.

Αφράτη βασιλόπιτα κι εκείνη
ένα κομμάτι στον καθένα δίνει,
μα κρύβει το φλωράκι όσο μπορεί.

Αχ! πώς περνά μ' ολόχαρο το μάτι
αυτός που στο δικό του το κομμάτι
βρίσκει της ευτυχίας το φλωρί!

Τάσος Λειβαδίτης, [ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΣ ΧΡΟΝΟΣ]

Ένας καινούργιος χρόνος. Τι μας περιμένει; Τι θα μας φέρει;

Όνειρα, φιλοδοξίες, έρωτες, αινίγματα.

Κι ω φτωχά ημερολόγια που ύστερα από τόσες γιορτές τελειώνετε

τις μέρες σας μέσα σ' ένα ρείθρο.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Διαλέξτε το ποίημα που σας εντυπωσίασε και σχολιάστε το, προσπαθώντας να εκθέσετε πώς το διαβάζετε εσείς (τι σας κάνει εντύπωση, ποια συναισθήματα και ποιες σκέψεις σας προκαλεί).
2. Επιλέξτε λέξεις από ένα ή περισσότερα ποιήματα και προσπαθήστε να συνθέσετε ένα δικό σας. Αν δεν τα καταφέρνετε με τους στίχους, γράψτε ένα πεζό κείμενο.
3. Προσπαθήστε να δραματοποιήσετε ένα ποίημα, ανακαλύπτοντας πρόσωπα και γράφοντας διαλόγους τους.
4. Εμπνεόμενοι/ες από ένα ή περισσότερα ποιήματα αποδώστε με χρώματα το νόημά του/τους.
5. Φτιάξτε ένα κολάζ αντλώντας ιδέες από ένα ή περισσότερα ποιήματα.
6. Όσοι/ες ασχολείστε με τη μουσική, προσπαθήστε να μελοποιήσετε ένα ποίημα και να παίξετε τη μουσική σας.
7. Ακούστε γιορτινές μελωδίες, χριστουγεννιάτικα και πρωτοχρονιάτικα τραγούδια.
8. Δείτε ταινίες με θέμα τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά. Διαλέξτε αυτή που σας άρεσε περισσότερο και γράψτε τους λόγους που σας οδήγησαν στην επιλογή της.
9. Ετοιμάστε γιορτινά γλυκά και φαγητά και απολαύστε τα με τους δικούς σας.
10. Στα ποιήματα αναφέρονται ήθη και έθιμα των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς. Εντοπίστε τα και συγκρίνετέ τα με τον τρόπο που γιορτάζουμε σήμερα.
11. Ζητήστε από τον παππού και τη γιαγιά ή έναν/μία ηλικιωμένο/η συγγενή σας να σας πουν πώς γιόρταζαν παλιότερα τις μέρες αυτές .
12. Απλά διαβάστε τα ποιήματα, ρουφήξτε το άρωμά τους, χαρείτε τα. Και μη σας παραξενέψει η ορθογραφία κάποιων. Ανήκουν σε παλιότερες μορφές της γλώσσας μας ή είναι επιλογή των δημιουργών τους. Προσπαθήστε να εντοπίσετε αυτές τις μορφές.

Αφού διαβάσετε προσεκτικά όλα τα ποιήματα, από τις Ασκήσεις-Δραστηριότητες **θα γράψετε υποχρεωτικά τις 1, 2, 3, 8, 10 και 12 (εντοπισμός παλαιότερων μορφών της γλώσσας μας)**. Από τις υπόλοιπες θα επιλέξετε μία, όποια σας ταιριάζει περισσότερο. Θα χαρώ ιδιαίτερα αν ασχοληθείτε με όλες. Φροντίστε οι απαντήσεις σας να είναι πλήρεις - όχι τηλεγραφικές- και κυρίως να είναι δικές σας, προσωπικό σας δημιούργημα. Δουλέψτε με όρεξη, μεθοδικότητα, επιμέλεια, συνέπεια και δημιουργικότητα. Έχετε όλο τον χρόνο και είστε απόλυτα ικανοί/ές να τα καταφέρετε. Καλή επιτυχία!